

An aerial view of a detailed architectural model of a city, likely Belgrade, showing a dense grid of buildings with various rooflines and structures. The model is set against a background of a light-colored, cracked marble texture. The text is overlaid on the upper portion of the image.

VIVERE IN VRBE

VIMINACIVM

TOM 1 / VOLUME 1

БЕОГРАД / 2022 / BELGRADE

АРХЕОЛОШКИ ИНСТИТУТ БЕОГРАД

Посебна издања 76

INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY
BELGRADE

Monographies 76

VIVERE IN VRBE VIMINACIVM

Том 1

Уредници
Мирјана Војвода
Илија Данковић
Бебина Миловановић

Београд 2022

VIVERE IN VRBE
VIMINACIVM

Volume 1

Editors
Mirjana Vojvoda
Ilija Danković
Bebina Milovanović

Belgrade 2022

VIVERE IN VRBE
VIMINACIVM
Том 1

Издавач
Археолошки институт
Београд
Кнез Михаилова 35/IV

Посебна издања 76

Главни и одговорни уредник
Снежана Голубовић

Уредници
Мирјана Војвода, Илија Данковић,
Бебина Миловановић

Рецензенти
Иван Радман-Ливаја
Кристиан Газдак
Миомир Кораћ

Превод
Милица Тапавички Илић

Лектура
Мирјана Нешић, Дејв Калкат

Фотографије
Вања Кораћ, Горан Стојић

Дизајн и припрема
Digital Art Beograd

Штампа
Digital Art Beograd

Тираж
100

ISBN 978-86-6439-069-9
ISBN (Printed) 978-86-6439-070-5
ISBN (Online) 978-86-6439-071-2

© Сва права задржана

**VIVERE IN VRBE
VIMINACIVM
Volume 1**

Publisher
Institute of Archaeology
Belgrade
Knez Mihailova 35/IV

Monographies 76

Editor in chief
Snežana Golubović

Editors
Mirjana Vojvoda, Ilija Danković,
Bebina Milovanović

Reviewed by
Ivan Radman-Livaja,
Cristian Găzdac
Miomir Korać

Translated by
Milica Tapavički Ilić

Proofreading
Mirjana Nešić, Dave Calcutt

Photographs
Vanja Korać, Goran Stojić

Graphic design
Digital Art Beograd

Printed by
Digital Art Beograd

Printed in
100

ISBN 978-86-6439-069-9
ISBN (Printed) 978-86-6439-070-5
ISBN (Online) 978-86-6439-071-2

© All rights reserved

САДРЖАЈ

- 9 | *Мирјана Војвода, Јелена Анђелковић Грашар*
Виминацијум – историјат и истраживања
- 21 | *Снежана Голубовић*
Medicus и његов инструментариј: Брига о здрављу у Виминацијуму
- 57 | *Илија Данковић, Бебина Миловановић*
Позивам те, *Thôbarrauai* Магијска пракса у Виминацијуму
- 99 | *Младен Јовичић, Иван Богдановић*
Римска религија, разни култови и хришћанство у Виминацијуму
- 203 | *Илија Данковић, Милица Марјановић*
Жена, супруга, мајка: Свакодневница становница Виминацијума
- 285 | *Бебина Миловановић, Саша Реџић*
Накит и фибуле: Између функционалности, естетске вредности и статусног симбола
- 429 | *Горан Стојић*
Живот на простору Виминацијума од 5. до 12. века
- 471 | *Илија Микић*
Осврт на проучавање хуманог скелетног материјала са Виминацијума

CONTENTS

- 9 | *Mirjana Vojvoda, Jelena Anđelković Grašar*
Viminacium – history and research
- 21 | *Snežana Golubović*
Medicus and his instruments: Healthcare in Viminacium
- 57 | *Ilija Danković, Bebina Milovanović*
I summon thee, *Thôbarrabau* Magical practice in Viminacium
- 99 | *Mladen Jovičić, Ivan Bogdanović*
Roman Religion, various Cults and Christianity in Viminacium
- 203 | *Ilija Danković, Milica Marjanović*
Woman, Wife, Mother: Everyday life of female residents in Viminacium
- 285 | *Bebina Milovanović, Saša Redžić*
Jewellery and brooches: Between functionality, aesthetic value, and status symbol
- 429 | *Goran Stojić*
Life in the Viminacium area from the 5th to the 12th century
- 471 | *Ilija Mikić*
A review of the study of human skeletal material from Viminacium

ЖИВОТ НА ПРОСТОРУ ВИМИНАЦИЈУМА
ОД 5. ДО 12. ВЕКА

Горан Стојић

LIFE IN THE VIMINACIUM AREA
FROM THE 5TH TO THE 12TH CENTURY

Goran Stojić

Током више векова Виминацијум је представљао једно од најважнијих војних упоришта на Дунаву у коме је била стационирана легија *VII Claudia*. У IV веку сталну опасност пограничних области представљају варварска племена која врше честе упаде на територију Царства. Велики пораз римске војске код Хадријанопоља 378. године¹ омогућио је нове продоре и насељавање германских народа јужно од Дунава. Одговор Царства на новонасталу ситуацију био је покушај јачања одбране границе на Дунаву насељавањем варвара као најамника – федерата. На некрополама Виминацијума пронађено је свега неколико гробова с краја 4. и прве половине 5. века, који сведоче о новонасталим приликама.²

Доласком Хуна у Панонију, Источно римско царство добија јаког противника на граници, који ће 441. године у снажном налету упасти на територију провинције Прве Мезије и уништити велики број градова.³ Некада велики и богати градови остали су у рушевинама, а међу њима и престоница провинције, Виминацијум. Падом лимеса, Царство је на неколико деценија изгубило контролу над границом, Хуни су загосподарили Панонијом и Подунављем, те су у неколико наврата продирали и дубље на територију Царства. Том приликом Атила захтева да се успостави празан простор између Дунава и територије унутар Царства, на удаљености од пет дана хода, што би представљало гранични појас.

Северни делови провинције Прве Мезије нису се дуго задржали под доминацијом Хуна, нарочито након Атилине смрти (453) и пораза Хуна 454. године на реци Недао.⁴ Германска племена, ослобођена хунске власти, прелазе Дунав и насељавају се на територији

1 Amm. Marc. XXXI 12–14

2 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 129.

3 Priscus, *Frag.* 2, 8.

4 Jordanes, *Getica.*, L, 261

Over several centuries, Viminacium represented one of the most important military strongholds on the Danube, in which the legion *VII Claudia* was stationed. In the 4th century, barbaric tribes frequently raiding the territory of the Empire, represented a permanent threat. The great defeat of the Roman army in 378 by Hadrianopolis made new raids possible,¹ but also the settling of Germanic peoples on the territory to the south of the Danube. The response by the Empire to this newly established situation was to strengthen the defence along the Danube by recruiting barbarians settled in the Empire as mercenaries – foederates. In the Viminacium cemeteries, only a few graves from the end of the 4th and the first half of the 5th century have been discovered, giving testimony to the new circumstances.²

After the arrival of Huns in Pannonia, the eastern Roman Empire gained a powerful opponent on its border. In 441, this opponent would make a strong entry into the territory of the province of Moesia Prima and destroy a large number of cities.³ The once large and wealthy cities remained in ruins, among them also the capital of the province, Viminacium. After the fall of the Limes and for the next few decades, the Empire lost control of its border. The Huns reigned over Pannonia and the Danube Valley and, on several occasions, they penetrated further into the inland of the Empire. At this time, Attila demanded a safe area to be formed between the Danube and the inland areas of the Empire, being five walking days long, which would represent a buffer zone.

Northern parts of the province of Moesia Prima did not stay long under Hunnic rule, especially after Attila's death (453) and the defeat of the Huns in 454 on the Nedao river.⁴ Germanic tribes, now freed from Hunnic rule, crossed the Danube and settled in the territory of the Empire. The following decades would be marked by clashes between the Eastern Goths living in Pannonia and

1 Amm. Marc. XXXI 12–14

2 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 129.

3 Priscus, *Frag.* 2, 8.

4 Jordanes, *Getica.*, L, 261

Царства. Наредне деценије обележиће сукоби Источних Гота насељених у Панонији и Гепида насељених у Банату. Новонастале промене у другој половини 5. века уочене су и на виминацијумским некрополама Бурдељ и Више гробаља, а откривени налази се могу приписати источногерманским племенима, највероватније Остроготима.⁵ Археолошки материјал, из периода последњих деценија 5. века, није у већој мери заступљен на споменутим некрополама.⁶

Крајем 5. и у првим деценијама 6. века територија провинције Прве Мезије враћена је под царску управу, а њена обнова, започета за време Анастасија, добија свој пуни замах током владавине Јустинијана. У историјским изворима је забележено да је Виминацијум у потпуности уништен током хунских освајања.⁷ Чак и ако претпоставимо да је претерано рећи да је град био потпуно уништен, свакако јесте претрпео значајна оштећења, а након тога је био препуштен вишедеценијском пропадању. Један од видова јачања царске власти на северној граници представљала је обнова порушених утврђења на Дунаву. Међу обновљеним утврђењима свакако је био и Виминацијум, сада као рановизантијски Виминакион. Старо античко утврђење је напуштено пошто је било неподесно за одбрану, али досадашња археолошка истраживања нису дала одговор на питање где се то ново или обновљено утврђење налази.

Једина до сада позната војна инсталација, поуздано датована у 6. век, јесте локалитет Светиња.⁸ На том месту налази се бедем дугачак око 110 м, са две квадратне куле на крајевима, које су затварале простор између старог корита реке Млаве и корита ру-

the Gepids living in Banat. The newly imposed changes during the second half of the 5th century were noted in the Viminacium cemeteries of Burdelj and Više grobalja, while the unearthed finds can be ascribed to the eastern Germanic tribes, most likely the Ostrogoths.⁵ Archaeological material from the last decades of the 5th century is not largely represented in the cemeteries mentioned above.⁶

At the end of the 5th and during the early decades of the 6th century, the territory of the province of Moesia Prima came back under the rule of the emperor. Its reconstruction began under the rule of Anastasius, but it reached its peak under the rule of Justinian. It is noted in historical sources that Viminacium was completely destroyed during the Hunnic invasion.⁷ Even if we presume that it is an exaggeration to say that the city was completely destroyed, it was certainly severely damaged and, after that, it was exposed to several-decades-long decay. One of the ways to strengthen imperial power on the northern border was the renewal of the destroyed fortifications along the Danube. Viminacium was certainly among the renovated fortifications, now known as the Early Byzantine Viminakion. The old Roman fortification was abandoned, since it was unsuitable for defence, but the archaeological research conducted so far has not answered the question regarding where this new or renovated fortification would be positioned.

The only military installation known so far, reliably dated into the 6th century, is the site of Svetinja.⁸ On that spot there is a rampart, about 110 meters long, with two square towers on each end, enclosing the area between the old Mlava river bed and the river bed of the Danube distributary. Close to the rampart, remains of houses were discovered that can be ascribed to the foederates, dated between the years 570 and 580. Besides Svetinja, archaeological remains from the 6th

5 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 131.

6 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 130.

7 Priscus, *Frag.* 2, 8.

8 Поповић 1988, 1–35.

5 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 131.

6 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 130.

7 Priscus *Frag.* 2, 8.

8 1987, 1–37.

кавца Дунава. У близини бедема откривени су остаци кућа које се на основу налаза могу приписати федератима, а датовани су у период између 570 и 580. године. Поред Светиње, археолошки остаци 6. века откривени су и на локацији Селиште,⁹ која се налази у близини античког Виминацијума.

Услед малобројности писаних извора, историјска збивања у околини Виминацијума током 5. и прве половине 6. века, нису довољно позната. Познато је да се поред Острогота и Гепида, на граници Царства појавило још једно германско племе, Херули, којима је дозвољено насељавање у Срему у близини Сингидунума, 512. године.¹⁰ Део Херула пристао је да служи Византији у својству најамника, те су често били ангажовани у ратовима које је Царство водило. Неколико деценија касније, 539. године, у близини северне границе Царства појавило се ново германско племе, Лангобарди.

Због великих војних операција на истоку и западу Царства, као и због избијања куге средином 6. века, Византијско царство је за одбрану северних граница ангажовало припаднике варварских племена. Стални сукоби између суседних германских племена омогућавали су Царству извесну контролу северног Илирикума. Један од основних елемената Јустинијанове војне тактике на северу био је окретање германских племена једних против других.¹¹ На тај начин Цариград је спречавао формирање снажнијег савеза Германа који би угрозио северне провинције, док је у исто време могао да се посвети идеји *renovatio imperii*, односно враћању изгубљених територија Царства.

На некрополама Виминацијума знатно је боље заступљен материјал из 6. века и може

9 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 132.

10 Мирковић 2008, 102.

11 Procopius, *Hist. Arc.* 11.

century were also discovered at the site of Selište,⁹ situated close to the ancient Roman Viminacium.

Due to the scarcity of written sources, historical events in the vicinity of Viminacium during the 5th and the first half of the 6th century are insufficiently known. It is known that besides the Ostrogoths and the Gepids, on the border of the Empire there was another Germanic tribe, the Herules, who were allowed to settle in Srem, close to Singidunum, in the year 512.¹⁰ One section of the Herules agreed to serve the Byzantine Empire as mercenaries and this is why they were frequently engaged in wars led by the Empire. Several decades later, in the year 539 and close to the northern border of the Empire, a new Germanic tribe appeared – the Langobards.

Due to the large number of military operations in the east and west of the Empire, but also due to the plague pandemic in the middle of the 6th century, the Byzantine Empire employed members of barbaric tribes to defend its borders. Continuous clashes between the neighbouring Germanic tribes enabled the Empire to establish a certain control over northern Illyricum. One of the basic elements of Justinian's military tactics in the north was to turn Germanic tribes one against the other.¹¹ In such a way, Constantinople prevented the formation of a stronger Germanic alliance that would have endangered the northern provinces, while at the same time he was able to dedicate himself to the idea of *renovatio imperii*, recapturing the lost territories of the Empire.

Material from the 6th century is much better represented in the Viminacium cemeteries and it can be ascribed to members of the Germanic peoples that served as foederates. Besides clear Byzantine influences, the material also reflects clear features of the Germanic tribes' material culture, such as that of the Gepids and Langobards, but also the Herules and the Thuringii. Archaeological material from the period of the Great Migration was discovered in the Viminacium cemetery

9 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 132.

10 Мирковић 2008, 102.

11 Procopius *Hist. Arc.* 11.

бити приписан припадницима германских народа који су били у служби федерата. На пронађеном материјалу се поред јасних византијских утицаја, могу уочити и утицаји материјалне културе германских племена, попут Гепида и Лангобарда, али и Херула и Тиринжана. Археолошки материјал из периода Сеобе народа откривен је на виминацијумским некрополама Више гробаља, Бурдељ, Пећине и Ланци, али и на локацијама Светиња и Селиште. Бројни предмети, попут керамичких посуда украшених жигосаним или глачаним орнаментом, позлаћених фибула, копчи, наруквица и оружја, аутентични су сведоци овог бурног периода (сл. 1).

Фибуле свакако спадају у честе налазе на некрополама Сеобе народа, а неке од њих су луксузније израде. Каталогом је обухваћено пет фибула, углавном пронађених унутар гробова, док једна потиче из слоја. Током ранијих археолошких ископавања на Виминацијуму откривене су две лучне фибуле с правоугаоном главом и зооморфном стопом.¹² На некрополи Више гробаља пронађена је још једна таква фибула, израђена од сребра с позлатом, која је хронолошки опредељена у 6. век (кат. 9). У оближњем Касидолу, јужно од Виминацијума, нађена је слична фибула, највероватније нешто старији тип и могла би се сматрати прототипом примерака с Виминацијума.¹³ Овакви примерци имају своје узорке у скандинавским и англосаксонским фибулама.¹⁴ Свакако треба споменути и две лучне фибуле са правоугаоном главом пронађене у Улпијани, које су израђене од позлаћеног сребра.¹⁵

На некрополама Виминацијума пронађено је више фибула с посувраћеном стопом које су често биле у употреби код герман-

ies of Više Grobalja, Burdelj, Pećine and Lanci, but also on the sites of Svetinja and Selište. Numerous finds, like pottery vessels decorated with stamped or polished ornaments, gold-plated brooches, buckles, bracelets and weapons, represent authentic testimonies of those turbulent times.

Сл. 1 – Сахрана покојника са фибулама и посудом, гроб Г2-2217, локалитет Више гробаља (ДЦВ)

Fig.1 – Burial with brooches and a vessel, grave G2-2217, site Više grobalja (DCV)

In the cemeteries from the time of Great Migration, brooches certainly belong to frequent finds and some of them are rather luxurious pieces. The catalogue includes five brooches, mostly discovered in graves, with only a single example discovered in a layer. During earlier archaeological excavations of Viminacium, two bow brooches with a rectangular head-plate and a zoomorphic foot were unearthed.¹² On the site of Više Grobalja another of these brooches was discovered, made of silver and gold plated, chronologically belonging to the 6th century (Cat. no. 9). In the nearby village of Kasidol, to the south of Viminacium, a similar brooch was discovered that most likely represents a somewhat older type and could be regarded as

12 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

13 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

14 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

15 Милинковић 2003, 143–178.

12 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

ских народа.¹⁶ Током новијих ископавања, на некрополи Више гробаља нађене су три бронзане фибуле с позлатом, две са благо проширеном стопом (кат. 10 и 11) и једна с равном стопом (кат. 12), које припадају периоду 6. века. Сличне фибуле пронађене су на локалитету Корбово,¹⁷ као и у Сингидунуму.¹⁸

Са некрополе Пећине потиче и налаз једне доста ретке фибуле на нашим просторима, односно лучне фибуле са главом у облику кљешта (*Zangenfibeln*), тзв. Тириншка лучна фибула (кат. 17).¹⁹ Глава фибуле се састоји од две антитетички постављене лунуле које подсећају на кљешта, на чијем се споју формира троугаони простор. Лук фибуле је низак, украшен са два подужна жлеба, док је ромбоидна стопа украшена са два троугла. Фибуле овог типа пронађене су у Салони и Новим Бановцима.²⁰

У најчешће налазе с некропола Сеобе народа свакако спадају пређице, а у каталогу су приказана три примерка (кат. 14, 15, 16). Током археолошких истраживања на некрополама Виминацијума пронађен је већи број овалних бронзаних пређица, често с нешто масивнијом алком и повијеним трном.²¹ На некрополи Више гробаља откривена је мања бронзана пређица с масивним штитасти трном и овалном алком (кат. 14). Овакве пређице су распрострањене у западној и централној Европи, оквирно се датују у средину 6. века, а има их, како на гепидским, тако и на лангобардским некрополама.²² Слични примерци пронађени су на некрополи Кормадин–Јаково.²³ Штитасти трн пређице приказане у ка-

a prototype for the Viminacium example.¹³ Such pieces have their models among Scandinavian and Anglo-Saxon brooches.¹⁴ One should also mention two bow brooches with a rectangular head discovered in Ulpiana, made of gold-plated silver.¹⁵

In the Viminacium cemeteries, several brooches with upturned feet were unearthed, frequently used by Germanic peoples.¹⁶ During recent excavations on the site of Više Grobalja, three gold-plated bronze brooches were discovered, two of which have a slightly widened foot (Cat. nos. 10, 11) and one with a straight foot (Cat. no. 12). All of them belong to the period of the 6th century. Similar brooches were discovered at the site of Korbovo,¹⁷ as well as in Singidunum.¹⁸

From the site of Pećine comes the find of a brooch rather rare for our region, a bow brooch and a pincer-shaped head (*Zangenfibeln*), the so-called Thuringian bow brooch (Cat. no. 17).¹⁹ The brooch head consists of two antithetically positioned crescents that are reminiscent of pincers and there is a triangular shape formed at their meeting point. The brooch bow is low and decorated with longitudinal grooves, while the rhombic foot is decorated with two triangles. Brooches of this type were also discovered in Salona and Novi Banovci.²⁰

The most frequent finds from the cemeteries of the Great Migration period certainly include belt buckles. The catalogue includes three pieces (Cat. nos. 14–16). During archaeological research of the Viminacium cemeteries, a rather large number of oval bronze buckles was found, often with a somewhat larger frame and a bent prong.²¹ In the cemetery of Više Grobalja, a smaller bronze buckle was discovered with a large shield-shaped prong and an oval frame (Cat. no. 14). Such buck-

16 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 18–20.

17 Janković 1981, T. 15.16.

18 Ivanišević, Kazanski 2002. Pl. 7.82.1.

19 Vinski 1972, 177–216.

20 Dimitrijević, Kovačević, Vinski 1962, 83.

21 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 20–27.

22 Werner 1962, Pl. 2.9; 39.19–21.

23 Димитријевић 1960, Т. 1.3, 11; 3.16.

13 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

14 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 15.

15 Миљинковић 2003, 143–178.

16 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 18–20.

17 Janković 1981, T. 15.16.

18 Ivanišević, Kazanski 2002. Pl. 7.82.1.

19 Vinski 1972, 177–216.

20 Dimitrijević, Kovačević, Vinski 1962, 83.

21 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 20–27.

талогу украшен је орнаментом у виду слова Х и линијом која пролази кроз средину слова и пружа се до врха трна. Сличан орнамент је уочен на пређици са штитастиим трном са некрополе у Крању, датованој у прву половину 6. века.²⁴

На некрополи Пећине пронађена је појасна гарнитура, пређица и појасни језичак израђени од бронзе (кат. 16). Појасни језичак, дужине 8,5 цм, облика је амфоре са расцепљеним крајем ради убацивања ремена и са две перфорације у које су улазиле нитне за фиксирање. Пређица је овалног облика с масивном алком украшеном вертикалним урезима, док је трн са базом трапезастог облика, три паралелна уреза и повијеним врхом.

У каталогу је приказана наруквица (кат. 13) откривена у гробу одрасле особе, поред леве руке. Пронађени примерак је пуноливена чланковита наруквица затвореног типа, израђена од бронзе, где је сваки чланак на споју са суседним благо заобљен. Својим изгледом наруквица подсећа на ниску перли. На основу осталих хронолошки осетљивих налаза унутар гроба, датована је у 6. век.

На Виминацијуму је откривен већи број керамичких посуда уобичајених у употреби код германских народа, а најзаступљеније су посуде с високим вратом (кат. 1, 2, 5, 7, 37). Овакве посуде су често украшаване геометријским мотивима и таласастим линијама, док је на нашим примерцима најчешћи мрежаста орнамент где се косе линије међусобно секу и тиме формирају ромбове. Посуде сличног облика откривене су у Сингидунуму.²⁵ На гепидским некрополама у источној Мађарској и Трансилванији честе су овакве посуде, али се јављају и код других германских народа.²⁶ Поред примерака с високим вратом, откриве-

les were spread over western and central Europe and are roughly dated into the 6th century. They can be found in both Gepid and Langobard cemeteries.²² Similar pieces were discovered in the Kormadin-Jakovo necropolis.²³ The shield-shaped prong represented within the catalogue is decorated with an X-shaped ornament and a line that runs through the middle of the letter and stretches all the way up to the prong tip. A similar ornament was observed on a buckle with a shield-shaped prong from the Kranj necropolis, dated into the first half of the 6th century.²⁴

In the Pećine necropolis, a belt set was discovered, a buckle and an end tongue made of bronze (Cat. no. 16). The tongue is 8.5 cm long and amphora-shaped with a split ending for fitting the belt and with two perforations, each of them with studs used for fixing. The buckle is oval with a large ring decorated with vertical carvings, while the prong has a trapezoidal base, three parallel carvings and a bent top.

In the catalogue, a bracelet is listed (Cat. no. 13). It was discovered in a grave of an adult, next to the left hand. The piece presented here is a fully cast, segmented bracelet of the closed type, made of bronze, with each of the segments slightly rounded at the meeting point with its neighbour. The appearance of this bracelet resembles a string of beads. Based on other chronologically sensitive finds from the grave, it is dated into the 6th century.

A large number of pottery vessels was discovered in Viminacium, commonly used by Germanic peoples. The most frequent ones among them are vessels with a high neck (Cat. nos. 1, 2, 5, 7, 37). Such vessels are frequently decorated with geometrical motifs and wavy lines, while on our examples, net ornament represents the most common motif, with diagonal lines crossing each other, thus forming rhombic fields. Vessels of a similar shape were discovered in Singidunum.²⁵ Such vessel forms frequently appear in the Gepid

24 Martin 2000, Abb. 14.18.

25 Ivanišević 1999, Fig. 3.

26 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

22 Werner 1962, Pl. 2.9; 39.19–21.

23 Димитријевић 1960, Т. 1.3, 11; 3.16.

24 Martin 2000, Abb. 14.18.

25 Ivanišević 1999, Fig. 3.

ни су и крчази (кат. 38),²⁷ биконичне посуде (кат. 3),²⁸ мање биконичне посуде са заобљеним трбухом (кат. 8),²⁹ глобуларне посуде са закошеним вратом (кат. 6),³⁰ овоидне посуде (кат. 39)³¹ и лонац с конкавним вратом украшен утиснутим ромбовима (кат. 4).

Након завршетка Јустинијанове владавине, северне границе у близини Виминацијума и даље су чували одреди германске војске. Археолошким истраживањима Светиње откривени су уломци керамичких посуда с карактеристичним печатним орнаментом који се могу приписати Гепидима, али и Лангобардима. Сталним раширавањем сукоба између германских народа, Острогота и Гепида, затим Гепида и Лангобарда, Царство је омогућавало извесну контролу над границом на Дунаву. Доласком Авара у Панонију, на позив Лангобарда,³² Византијско царство је поново добило снажног непријатеља на граници, а германске народе који су били у међусобним сукобима заменили су знатно боље организовани Авари. Након вишегодишњих сукоба и пада Сирмијума, Виминацијум пада под налетима Авара 584. године.³³ Бедем на Светињи претрпео је значајна оштећења током упада Авара, али се на том простору поново јавља германски археолошки материјал. Трагови присуства германских племена из последње деценије 6. века и првих деценија 7. века могу се уочити и на некрополама (сл. 2).³⁴ Почетком 7. века Виминацијум је коришћен као база за организовање војних акција против Авара.³⁵

27 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 47.

28 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

29 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

30 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

31 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

32 Мирковић 2008, 103.

33 Theophylact Simocatta, *Hist.* I.3–4.

34 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 134.

35 Mirković 1968, 73.

cemeteries in eastern Hungary and in Transylvania, as well as those of other Germanic peoples.²⁶ Besides examples with high necks, there were also jugs (Cat. no. 38),²⁷ bi-conical pots (Cat. no. 3),²⁸ smaller bi-conical pots with rounded bellies (Cat. no. 8),²⁹ spherical pots with a diagonally profiled neck (Cat. no. 6),³⁰ ovoid vessels (Cat. no. 39)³¹ and pots with a concave neck decorated with stamped rhombi (Cat. no. 4).

After the end of Justinian's rule, the northern borders close to Viminacium were still safeguarded by units of the Germanic army. During archaeological research of the site of Svetinja, pottery shards were found with typical stamped ornament that can be ascribed to the Gepids, but also to the Langobards. With the continuous clashes between the Germanic peoples, first the Ostrogoths and the Gepids and later on between the Gepids and the Langobards, the Empire maintained control over the Danube border. After the arrival of the Avars in Pannonia, being invited by the Langobards,³² the Byzantine Empire faced a strong opponent on its borders, while the Germanic tribes, being continuously in clashes one against the other, were replaced by the much better organised Avars. After several years of conflict and the fall of Sirmium, in the year 584, Viminacium also fell to the Avar raids.³³ During the Avar raid, the rampart discovered in Svetinja also suffered huge damage, although Germanic archaeological material can again be found in this area. Traces of the presence of the Germanic tribes from the last decade of the 6th and the early decades of the 7th century can also be seen in the cemeteries.³⁴ At the beginning of the 7th century, Viminacium was used as a base for organising military actions against the Avars.³⁵

26 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

27 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 47.

28 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

29 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

30 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

31 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

32 Мирковић 2008, 103.

33 Theophylact *Simocatta* I.3–4.

34 Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 134.

35 Mirković 1968, 73.

У првим деценијама 7. века долази до потпуног слома византијске власти на северу под налетима Авара и Словена. Авари су углавном били усмерени на пљачкашке походе, док су Словени тежили трајном насељавању и формирању своје државе. Насељавање Словена на Балкану означило је крај овог великог античког града и престонице провинције Мезије.

Досељавањем Хрвата и Срба,³⁶ а потом и бугарских племена, која ће се у другој половини 7. века доселити на Балкан, долази до значајних демографских и политичких промена. Након слома византијске власти на Дунаву, почетком 7. века, област Виминацијума налази се под контролом Авара и под њиховом влашћу ће остати све до пропасти Аварског каганата крајем 8. века. У наредном периоду области јужно од Дунава долазе под контролу Бугарске државе, под чијом ће влашћу остати наредна два века.

Археолошким ископавањима спроведеним у близини античког Виминацијума, на некрополи Пећине, откривени су гробови из периода између друге половине 9. и почетка 11. века.³⁷ Том приликом пронађен је већи број гробова, већином сахрањених жена у којима је откривен луксузан накит, попут бронзаних позлаћених и сребрних наушница, прстења, као и огрлица од стаклених перли са лунуластим привесцима.

У каталогу је приказано осам наушница које припадају различитим типовима и израђене су од различитих материјала. На средњовековној некрополи је пронађено више гроздоликних наушница са купастим привеском, израђених од сребра. Овај тип наушница има глатку карику с једним или два пара венчића формираних од гранула, док се купасте

36 Острогорски 1996, 119.

37 Redžić at al. 2018, 88, 89.

Сл. 2 – Сахрана ратника из периода Сеобе народа, гроб Г2-6014, локалитет Пећине (ДЦВ)

Fig. 2 – Warrior burial from the Migration period, grave G2-6014, site Pećine (DCV)

During the early decades of the 7th century, Byzantine power in the north was completely destroyed by the Avar and Slavic raids. The Avars were mostly focused on plundering raids, while the Slavs sought permanent inhabitation and the formation of their own state. Settling of Slavs in the Balkans marked the end of this great ancient city and the capital of the province of Moesia.

The settling of Croats and Serbs,³⁶ and later on also of Bulgarian tribes, moving into the Balkans in the second half of the 7th century, brought about huge demographic and political changes. At the beginning of the 7th century, after the termina-

36 Острогорски 1996, 119.

привезак састоји од два венчића различите величине, испод којих се налази једна већа гранула (кат. 19–20). Примерци са купастим привеском могу бити датовани у период од 11. до 12. века.³⁸ Слични примерци откривени су у Брестовику.

У средњовековним гробовима је пронађен већи број наушница израђених од бронзе с позлатом, које имају две или три јагоде на карици украшеној псеудофилиграном и привезак (кат. 25–27). Привезак је израђен у облику кошарице с три мање јагоде и једном већом испод њих, док горњи део привеска има купасто намотану жицу. Сличне наушнице израђене од сребра с позлатом пронађене су у Чешкој на некрополи у Старе Месту и датоване су у прву половину 10. века.³⁹ Откривени примерци представљају хибридни облик наушница с четири јагоде и гроздоликих наушница с привеском купастог облика.

На Виминацијуму је пронађено више лунуластих наушница, а у каталогу ће бити приказане три, које припадају различитим типовима. Лунуласте наушнице с таласастом горњом ивицом и привеском у виду мале јагоде (кат. 23), углавном се датују у период од 10. до 11. века.⁴⁰ Сличне лунуласте наушнице пронађене су у Ритопеку.⁴¹

Друга лунуласта наушница има привезак у облику трокраке звезде (кат. 22). Примерак је грубо ливен, а на лунули је уочљив украс у виду троугластих преграда. Јако слична наушница потиче из Колара.⁴² Наушнице овог типа специфичне су за византијско златарство 7–8. века, док се у каснијем периоду

тион of Byzantine power on the Danube, the area of Viminacium found itself under Avar rule and it would remain so until the fall of the Avar Khaganate at the end of the 8th century. In the following period, territories to the south of the Danube came under the control of the Bulgarian state and remained so for the following two centuries.

Archaeological research conducted in the vicinity of ancient Viminacium, in the Pećine necropolis, revealed graves from the period between the second half of the 9th and the beginning of the 11th century.³⁷ On that occasion, a large number of graves was unearthed mostly containing deceased women, in which luxurious jewellery was deposited, such as gold-plated bronze and silver earrings, finger-rings, as well as necklaces consisting of glass beads with crescent-shaped pendants.

Within the catalogue, eight earrings are included that belong to different types and were made of different materials. In the medieval necropolis, several grape-shaped earrings with a conical pendant were unearthed, all of them made of silver. This type of earring has a smooth ring and one or two wreaths composed of granules, while the conical pendant consists of two wreaths of different sizes and a larger single granule beneath them (Cat. nos. 19, 20). Pieces with a conical pendant can be dated into the period from the 11th to the 12th century.³⁸ Similar examples were discovered in Brestovik.

A larger number of gold-plated bronze earrings was discovered in the medieval graves, having two or three strawberry-shaped pendants on a ring decorated with pseudo-filigree and a pendant (Cat. nos. 25–27). The pendant is basket-shaped, with three smaller strawberries and a larger one beneath them, while the upper pendant part bears a cone-shaped wrapped wire. Similar earrings made of gold-plated silver were discovered in Czechia, in the necropolis Staré Město, and are dated into the first half of the 10th century.³⁹ The pieces discussed here represent a hybrid form of

38 Bikić 2010, 44.

39 Hrubý 1955, T. 55.24, 78.14.

40 Bikić 2010, 50.

41 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, Т.ІІІ.6.

42 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, Т.ІІІ.3.

37 Redžić at al. 2018, 88, 89.

38 Bikić 2010, 44.

39 Hrubý 1955, T. 55.24, 78.14.

јављају широм источне и југоисточне Европе у периоду од 8. до почетка 11. века.⁴³

Трећа лунуласта наушница је израђена од сребрног лима чија је горња страна равна, а обе бочне стране украшене су гранулацијом (кат. 21). Нашем примерку недостаје привезак. Овакви примерци се углавном опредељују у временски период од краја 9. до почетка 11. века. Наушница сличног изгледа, са очуваним привеском у облику ромба, откривена је у Старе Месту (Чешка),⁴⁴ са тролисним привеском у Нитри (Словачка),⁴⁵ затим с привеском у облику јагоде, у Гнездову (Русија)⁴⁶ и у Искорстену (Украјина).⁴⁷

На средњовековној некрополи је пронађено више примерака тракастих прстенова (кат. 29, 31), али и пуноливених прстенова с равном главом, украшених мотивом орла (кат. 28, 32) или пентаграма (кат. 30). Тракасто прстење се јавља у периоду од 10. до 13. века,⁴⁸ док се пуноливено прстење у готово непромењеном облику јавља од 9. до 15. века.⁴⁹

На некрополи Пећине пронађен је велики број огрлица израђених од различитих врста разнобојних перли (сл. 3), с карактеристичним лунуластим привеском са листолико извученим крајевима (кат. 24, 33). Слични лунуласти привесци откривени су у Ритопеку и датовани у 11. век.⁵⁰ Занимљиво је истаћи да аналогije за наше примерке имамо и у Великој Моравској, у Чешкој на некрополи у Старе Месту⁵¹ и Врановице,⁵² где су хронолошки опредељени у 9. век. Привесци јако сличног

earrings with four strawberries and grape-shaped earrings with a conical pendant.

Several crescent-shaped earrings were discovered in Viminacium, three of them are represented within the catalogue, all of them belonging to different types. The crescent-shaped earrings with a wavy upper edge and a pendant in the shape of a small strawberry (Cat. no. 23), are mostly dated into the period from the 10th to the 11th century.⁴⁰ Similar crescent-shaped earrings were found in Ritopek.⁴¹

The second crescent-shaped earring has a pendant in the shape of a three-pointed star (Cat. no. 22). This piece is roughly cast and, on the crescent, an ornament is visible in the shape of triangular chambers. A very similar earring comes from Kolari.⁴² Earrings of this type are typical of the Byzantine goldsmithing of the 7th and the 8th century, while in the later period, they appeared throughout eastern and south-eastern Europe, in the period from the 8th until the beginning of the 11th century.⁴³

The third crescent-shaped earring was made of thin silver metal sheet with a flat upper side and both of the lateral sides decorated with granulation (Cat. no. 21). The pendant is missing from our example. Such pieces are chronologically mostly set into the timeframe from the end of the 9th until the beginning of the 11th century. An earring of similar appearance and with a preserved rhombic pendant was discovered in Staré Město (Czechia),⁴⁴ with a three-leaved pendant in Nitra (Slovakia),⁴⁵ and with a strawberry-shaped pendant in Gnezdovo (Russia)⁴⁶ and Korosten (Ukraine).⁴⁷

Several examples of ribbon-shaped finger-rings were discovered on the medieval cemetery (Cat. nos. 29, 31), but also fully cast fin-

43 Vinski 1955, 234.

44 Hrubý 1955, T. 84.5,6.

45 Rjabceva 2014, 175, Fig. 3.4.

46 Rjabceva 2014, 173, Fig. 2.9.

47 Rjabceva 2014, 175, Fig. 3.14.

48 Bikić 2010, 91.

49 Bikić 2010, 94.

50 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, 38.

51 Hrubý 1955, T. 75.1.

52 Poulík 1948, 66. T. XLV/12.

40 Bikić 2010, 50.

41 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, Т.ІІІ.6.

42 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, Т.ІІІ.3.

43 Vinski 1955, 234.

44 Hrubý 1955, T. 84.5,6.

45 Rjabceva 2014, 175, Fig. 3.4.

46 Rjabceva 2014, 173, Fig. 2.9.

47 Rjabceva 2014, 175, Fig. 3.14.

облика и орнамента пронађени су на некрополама у Словачкој и Бугарској.⁵³ На појединим огрлицама уочене су перле, али и привесци, који припадају античком периоду, попут перле од плавичастог стакла облика амфоре (кат. 18) или сребрне буле са зракастим ивицама (кат. 34).

Сл. 3 – Сахрана покојнице са наушницама и огрлицом, гроб Г4-5804, локалитет Пећине (ДЦВ)

Fig. 3 – Burial with earrings and a necklace, grave G4-5804, site Pećine (DCV)

Са сломом Бугарске државе 1014. године, Браничево долази под контролу Византије, а северне границе Царства су поново на Дунаву. У оквиру Византијског царства, Браничево је значајно утврђење и трговачки центар, а од почетка 11. века и епископски центар. Са успостављањем византијске власти долази и до црквене реорганизације формирањем Охридске архиепископије, у оквиру које се налази и централни Балкан.⁵⁴ У поменутом периоду се на читавом простору Балкана јавља велики број предмета личне побожности, у које

53 Rjabceva 2014, 177, Figs. 4.2, 5, 7.

54 Шпехар 2012, 215.

ger-rings with a flat head, decorated with the motif of an eagle (Cat. nos. 28, 32) or a pentagram (Cat. no. 30). The ribbon-shaped finger-rings come from the period of the 10th to the 13th century,⁴⁸ while the fully cast examples remain almost unchanged from the 9th to the 15th century.⁴⁹

A large number of necklaces was excavated from the Pećine necropolis, made of different kinds of colourful beads, with a typical crescent-shaped pendant and leaf-shaped endings (Cat. nos. 24, 33). Similar, crescent-shaped, pendants were discovered in Ritopek and dated into the 11th century.⁵⁰ It is interesting to highlight that there are also analogies for our example in Great Moravia, in Czechia, in the necropolis in Staré Město⁵¹ and in Vranovice,⁵² where they are chronologically determined into the 9th century. Pendants of a very similar shape and decoration were discovered in cemeteries in Slovakia and Bulgaria.⁵³ On some necklaces there were beads, but also pendants, that belong to the ancient period, like the amphora-shaped bead made of bluish glass (Cat. no. 18) or the silver bulla with ray-shaped edges (Cat. no. 34).

After the fall of the Bulgarian state in the year 1014, the district of Braničevo came under Byzantine control and the northern border of the Empire was again established on the Danube. Within the Byzantine Empire, Braničevo was an important fortification and a trading centre, but from the 11th century also an episcopal centre. With the establishment of Byzantine power there was also church reform, with the establishment of the Archbishopric of Ohrid, which also included the territory of the Central Balkans.⁵⁴ In this time frame, throughout the Balkans, a huge number of religious objects as personal belongings appeared, including the reliquary cross discovered in the

48 Bikić 2010, 91.

49 Bikić 2010, 94.

50 Бајаловић Хаџи-Пешић 1984, 38.

51 Hrubý 1955, T. 75.1.

52 Poulík 1948, 66. T. XLV/12.

53 Rjabceva 2014, 177, Figs. 4.2, 5, 7.

54 Шпехар 2012, 215.

спада и енколпион откривен на некрополи Пећине (кат. 36). На једној страни бронзаног реликвијара приказана је сцена Распећа, а на другој Богородица Оранта. Овакви предмети су указивали на верско опредељење особе, али и социјални статус, пошто су представљали велику драгоценост.⁵⁵

У историјским изворима о крсташким походима, Браничево се наводи као место кроз које су прелазили крсташи у неколико наврата, 1096, 1147. и 1189. године.⁵⁶ У околини града пронађен је мач с натписом који припада том периоду (кат. 35). Ради се о једноручном, двосеклом мачу, са овалном јабуком и сечивом дужине 90,7 цм. Мачеви сличног изгледа се углавном опредељују у тип XI, чије су карактеристике дуго и нешто уже сечиво, као и уски жлеб на средини сечива који се пружа до 4/5 дужине сечива.⁵⁷ Хронолошки може бити опредељен у 12. век.⁵⁸ На делу сечива поред накрнице уочена су слова натписа. Између два крста с проширеним крајевима могуће је препознати слова + I N I O . I N . + . Предложено разрешење првог дела натписа је IN NOMINE IESU OMNIPOTENTIS (У име Исуса свемогућег), док се за други део може претпоставити да се ради о делу акронима IND који се тумачи као IN NOMINE DOMINI (У име господње). Овакви натписи религиозног карактера спадају у најпопуларније и могу бити датовани у период од 12. века и касније.⁵⁹

Током 12. века Браничево и околина утврђења су више пута тешко страдали у ратовима између Византије и Угарске (1128, 1151. и 1182. године).⁶⁰ Сломом Византије 1204. године Браничевски округ долази под

Pećine necropolis (Cat. no. 36). On one side of the bronze reliquary there is the image of a crucifix, while the other one contains the image of Madonna Oranta. Such items indicate the religious beliefs of the owner, but also his/her social status, since they represented a very valuable object.⁵⁵

In historical sources about the Crusades, Braničevo is described as a place through which the Crusaders passed on several occasions, in the years 1096, 1147 and 1189.⁵⁶ In the area surrounding the town, a sword with an inscription was discovered, which belongs to this period (Cat. no. 35). It is a single-handed, double-edged sword with an oval pommel and a 90.7 cm long blade. Swords of similar appearance are mostly classified as type XI, their basic features including a long and somewhat narrower blade and a narrow fuller in the blade middle that runs along 4/5 of the blade's length.⁵⁷ Chronologically, it can be placed into the 12th century.⁵⁸ On the blade part next to the guard, inscription letters were noted. Between two crosses with widened endings, it was possible to decipher the letters + I N I O . I N . + . The reading of the first part of the inscription is IN NOMINE IESU OMNIPOTENTIS (In the name of Jesus Almighty), while the second part can be assumed to be part of the acronym IND, which is interpreted as IN NOMINE DOMINI (In the name of the Lord). Such inscriptions of a religious content were among the most popular and can be dated into the 12th century and later.⁵⁹

During the 12th century, on several occasions, in wars between the Byzantine Empire and Hungary (in the years 1128, 1151 and 1182), Braničevo and the fortification surrounding it were severely damaged.⁶⁰ After the fall of the Byzantine Empire in 1204, the Braničevo district came under the rule of Hungary and later also of the Bulgarian state. Their clashes continued throughout most of

55 Шпехар 2016, 133.

56 Динић 1978, 91.

57 Oakeshott 1991, 53.

58 Aleksić 2007, 82.

59 Aleksić 2007, 120.

60 Динић 1978, 93–94.

55 Шпехар 2016, 133.

56 Динић 1978, 91.

57 Oakeshott 1991, 53.

58 Aleksić 2007, 82.

59 Aleksić 2007, 120.

60 Динић 1978, 93–94.

власт Угарске, а потом и Бугарске државе, а њихови сукоби ће обележити већи део 13. века. Браничево улази у састав српске државе око 1291. године, а српска граница се устаљује у овом делу Дунава.⁶¹

Сви откривени налази су од изузетног значаја јер указују на важност Виминацијума и његовог окружења у коме су многи народи, који су обележили период Сеобе народа и средњег века, оставили трагове своје материјалне културе и својих веровања.

the 13th century. In 1291, Braničevo was included into the Serbian state and the Serbian border was established at this part of the Danube Valley.⁶¹

All of the excavated finds are of extreme importance, since they underline the importance of Viminacium and its surroundings. Here, many peoples that marked the period of the Great Migration and the Middle Ages left traces of their material cultures and their beliefs.

---

61 Динић 1978, 97.

---

61 Динић 1978, 97.

КАТАЛОГ / CATALOGUE

1. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-2195

Керамика, витло

Висина: 10,7 cm; пречник обода: 7,9 cm; пречник дна: 5,2 cm

ДЦВ, Ц-12191

6. век

Лонац са биконичним реципијентом и високим вратом, са косо профилисаним ободом и равним дном. Израђена од сиво печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

1. Pot

Više grobalja, grave G2-2195

Pottery, wheel-thrown

Height: 10.7 cm, rim diameter: 7.9 cm, bottom diameter: 5.2 cm

DCV, C-12191

6th century

Bi-conical pot with a high neck, diagonally profiled rim and a flat bottom. Made of grey burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

2. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-2131

Керамика, витло

Висина: 10,6 cm; пречник обода: 8,7 cm; пречник дна: 6,1 cm

ДЦВ, Ц-12054

6. век

Лонац са биконичним реципијентом и високим вратом, са косо профилисаним ободом и равним дном. Израђена од окер печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

2. Pot

Više grobalja, grave G2-2131

Pottery, wheel-thrown

Height: 10.6 cm, rim diameter: 8.7 cm, bottom diameter: 6.1 cm

DCV, C-12054

6th century

Bi-conical pot with a high neck, diagonally profiled rim and a flat bottom. Made of ochre burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

3. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-137

Керамика, витло

Висина: 11,4 cm; пречник обода: 9,2 cm; пречник дна: 7,4 cm

ДЦВ, Ц-1337

6. век

Лонац са биконичним реципијентом и високим вратом, благо косо профилисаним ободом и равним дном. Прелаз рамена у трбух је украшен једном плићом канелуром, као и глачаним мрежастим мотивом. Лонац од сиво печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

3. Pot

Više grobalja, grave G2-137

Pottery, wheel-thrown

Height: 11.4 cm, rim diameter: 9.2 cm, bottom diameter: 7.4 cm

DCV, C-1337

6th century

Bi-conical pot with a high neck, slightly diagonally profiled rim and a flat bottom. The meeting point of the shoulder and the belly is decorated with a shallow cannellure, as well as with a polished net motif. Made of grey burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 49.

4. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-2227

Керамика, витло

Висина: 13,9 cm; пречник обода: 8,9 cm

ДЦВ, Ц-12323

6. век

Лонац са лоптастим реципијентом, конкавним вратом, косо профилисаним ободом и благо заобљеним дном. Трбух посуде је украшен утиснутим ромбовима. Израђен је од средње пречишћене глине и неравномерно је печен (црвено-сиво).

Необјављено.

4. Pot

Više grobalja, grave G2-2227

Pottery, wheel-thrown

Height: 13.9 cm, rim diameter: 8.9 cm

DCV, C-12323

6th century

Spherical pot with a concave neck, diagonally profiled rim and a slightly rounded bottom. The pot belly is decorated with stamped rhombuses. It was made of moderately cleaned clay and unequally burned (red-grey).

Unpublished.

5. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-2083

Керамика, витло

Висина: 13,1 cm; пречник обода: 9,5 cm; пречник дна: 7,4 cm

ДЦВ, Ц-11940

6. век

Биконични лонац са високим вратом, благо косо профилисаним ободом и равним дном. Трбух је украшен глачаним мрежастим мотивом, а врат плитким канелурама. Посуда је израђена од сиво печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

5. Pot

Više grobalja, grave G2-2083

Pottery, wheel-thrown

Height: 13.1 cm, rim diameter: 9.5 cm, bottom diameter: 7.4 cm

DCV, C-11940

6th century

Bi-conical pot with a high neck, slightly diagonally profiled rim and a flat bottom. The belly is decorated with polished net ornament and the neck is decorated with shallow cannelures. The pot is made of grey burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

6. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-115

Керамика, витло

Висина: 12,3 cm; пречник обода: 9,6 cm; пречник дна: 7,7 cm

ДЦВ, Ц-1220

6. век

Лонац са биконичним трбухом, са закошеним вратом и благо разгнутим ободом. Дно посуде је равно. Трбух је украшен глачаним мрежастим мотивом. Посуда је израђена од сиво печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

6. Pot

Više grobalja, grave G2-115

Pottery, wheel-thrown

Height: 12.3 cm, rim diameter: 9.6 cm, bottom diameter: 7.7 cm

DCV, C-1220

6th century

Bi-conical pot with a diagonally profiled neck and a slightly upturned rim. The bottom is flat. The belly is decorated with polished net ornament. Made of grey burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

7. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-151

Керамика, витло

Висина: 9,2 cm; пречник обода: 8,9 cm; пречник дна: 5,1 cm
ДЦВ, Ц-1412

6. век

Лонац са биконичним трбухом, високим вратом, разгнутим ободом, и равним дном. Трбух и врат посуде су украшеним глачаним мрежастим мотивом. Посуда од сиво црне земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

7. Pot

Više grobalja, grave G2-151

Pottery, wheel-thrown

Height: 9.2 cm, rim diameter: 8.9 cm, bottom diameter: 5.1 cm

DCV, C-1412

6th century

Bi-conical pot with a high neck, upturned rim and a flat bottom. The belly and the neck are decorated with polished net ornament. Made of grey-black burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

8. Здела

Више гробаља, гроб Г2-133

Керамика, витло

Висина: 5,8 cm; пречник обода: 6,3 cm; пречник дна: 5,1 cm

ДЦВ, Ц-1307

6. век

Здела са биконичним реципијентом, кратким коничним вратом и незнатно профилисаним ободом на спољну страну. Дно је равно. На трбуху су два уска и један шири хоризонтални жљеб. Посуда од сиво црне земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

8. Bowl

Više grobalja, grave G2-133

Pottery, wheel-thrown

Height: 5.8 cm, rim diameter: 6.3 cm, bottom diameter: 5.1 cm

DCV, C-1307

6th century

Bi-conical bowl with a short, conical neck and slightly upturned rim. The bottom is flat. The belly possesses two narrow and one wider horizontal groove. Made of grey black burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

9. Фибула

Више гробаља, гроб Г2-2217

Сребро са позлатом, ливење, ровашење

Дужина: 6,1 cm

ДЦВ, Ц-12297

6. век

Сребрна позлаћена лучна фибула са правоугаоном главом и зооморфном стопом.

Необјављено.

9. Brooch

Više grobalja, grave G2-2217

Gold-plated silver, casting, knurling

Length: 6.1 cm

DCV, C-12297

6th century

Gold-plated silver bow brooch with a rectangular head and a zoomorphic foot.

Unpublished.

10. Фибула

Више гробаља, гроб Г2-2217

Бронза са позлатом, искуцавање

Дужина: 4,3 cm

ДЦВ, Ц-12300

6. век

Бронзана позлаћена лучна фибула са посувраћеном стопом. Лук је кратак, док је стопа издужена и правоугаоног облика.

Необјављено.

10. Brooch

Više grobalja, grave G2-2217

Gold-plated bronze, embossing

Length: 4.3 cm

DCV, C-12300

6th century

Gold-plated bronze bow brooch and an upturned foot. The bow is short, while the foot is elongated and rectangular.

Unpublished.

11. Фибула

Више гробаља, гроб Г2-2217

Бронза са позлатом, искуцавање, пунцирање

Дужина: 4,4 cm

ДЦВ, Ц-12298

6. век

Бронзана позлаћена лучна фибула са посувраћеном стопом. Средина лука је тачкасто орнаментисана, док је стопа украшена “X” мотивом између две подужно урезане линије.

Необјављено.

11. Brooch

Više grobalja, grave G2-2217

Gold-plated bronze, embossing, puncturing

Length: 4.4 cm

DCV, C-12298

6th century

Gold-plated bronze bow brooch with an upturned foot. The bow middle is decorated with puncturing, while the foot bears an “X”-motif between two longitudinally carved lines.

Unpublished.

12. Фибула

Више гробаља, гроб Г2-2227

Бронза са позлатом, искуцавање, урезивање

Дужина: 4,7 cm

ДЦВ, Ц-12320

6. век

Бронзана позлаћена фибула са посувраћеном стопом. Лук је украшен са две подужне паралелне линије, а крај стопе са три попречне паралелна линије.

Необјављено.

12. Brooch

Više grobalja, grave G2-2227

Gold-plated bronze, embossing, carving

Length: 4.7 cm

DCV, C-12320

6th century

Gold-plated bronze brooch with an upturned foot. The bow is decorated with two longitudinal parallel lines, while the foot ending bears three transversal parallel lines.

Unpublished.

13. Наруквица

Више гробаља, гроб Г2-2217

Бронза, ливење

Пречник: 7,3 cm

ДЦВ, Ц-12293

6. век

Пуно ливена чланковита наруквица.

Необјављено.

13. Bracelet

Više grobalja, grave G2-2217

Bronze, casting

Diameter: 7.3 cm

DCV, C-12293

6th century

Fully casted segmented bracelet.

Unpublished.

14. Пређица

Више гробаља, гроб Г2-2217

Бронза, ливење, пунктирање

Дужина: 3,7 cm

ДЦВ, Ц-12302

6. век

Мања пређица овалног облика са штитасто обликованом базом трна и повијеним врхом. Масивна алка је на месту спајања са трном стањена. Трн је украшен орнаментом у виду слова X и линијом која пролази кроз средину слова до врха трна.

Необјављено.

14. Belt buckle

Više grobalja, grave G2-2217

Bronze, casting, puncturing

Length: 3.7 cm

DCV, C-12302

6th century

Smaller oval belt buckle with a shield-shaped prong base and a bent prong top. The massive ring is made thinner at the meeting point with the prong. The prong is decorated with "X"-shaped ornaments and a line that runs through the middle of the letter, all the way up to the prong top.

Unpublished.

15. Пређица

Више гробаља, гроб Г2-2227

Бронза, ливење

Дужина: 3,1 cm

ДЦВ, Ц-12321

6. век

Мања пређица овалног облика са трном који има повијен врх.

Необјављено.

15. Belt buckle

Više grobalja, grave G2-2227

Bronze, casting

Length: 3.1 cm

DCV, C-12321

6th century

Smaller oval belt buckle with a prong with a bent top.

Unpublished.

16. Појасна гарнитура

Пећине, гроб Г2-5700

Бронза, ливење, урезивање

Дужина копче: 3,3 cm; дужина језичка: 8,5 cm x 2 cm

ДЦВ, Ц-13670

5. век

Мања пређица овалног облика са трном који има трапезасту базу и повијен врх. Масивна алка је на месту спајања са трном стањена. Појасни језичак је облика амфоре, украшен урезаним геометријским мотивима.

Необјављено.

16. Belt set

Pećine, grave G2-5700

Bronze, casting, carving

Buckle length: 3.3 cm, tongue length: 8.5 cm x 2 cm

DCV, C-13670

5th century

Smaller oval belt buckle with a prong with a trapezoidal base and a bent top. The massive ring is made thinner at the meeting point with the prong. The belt tongue is amphora-shaped and decorated with carved geometrical motifs.

Unpublished.

17. Фибула

Пећине, сонда 529

Сребро са позлатом, ливење, ровашење

Дужина: 3,9 cm

ДЦВ, Ц-14002

6. век

Сребрна позлаћена лучна фибула са главом у облику кљешта.
Необјављено.

17. Brooch

Pećine, trench 529

Gold-plated silver, casting, knurling

Length: 3.9 cm

DCV, C-14002

6th century

Gold-plated silver brooch with a bow and a pliers-shaped head.

Unpublished.

18. Огрлица

Пећине, гроб Г4-5825

Стакло

Дужина перли: од 0,5 до 2,3 cm

ДЦВ, Ц-13919

9–10. век

Огрлица састављена од стаклених перли различитих облика и боја. Издваја се античка перла од плавичастог стакла у облику амфоре (крчага?).

Необјављено.

18. Necklace

Pećine, grave G4-5825

Glass

Lengths of beads: from 0.5 to 2.3 cm

DCV, C-13919

9th – 10th century

Necklace consisting of glass beads of different shapes and colours. Among them, there is an antique, amphora-shaped (jug-shaped?) bead made of bluish glass.

Unpublished.

19. Наушница

Пећине, гроб Г4-5835

Сребро, ливење

Дужина: 3,7 cm

ДЦВ, Ц-13949

9–10. век

Гроздолика наушница са глатком кариком, наспрамно постављеним венчићима и купастим привеском.

Необјављено.

19. Earring

Pećine, grave G4-5835

Silver, casting

Length: 3.7 cm

DCV, C-13949

9th – 10th century

Grape-shaped earring with a smooth ring, opposed wreaths and a cone-shaped pendant.

Unpublished.

20. Наушница

Пећине, гроб Г4-5835

Сребро, ливење

Пречник: 2,6 cm; дужина: 4,1 cm

ДЦВ, Ц-13952

9–10. век

Гроздолика наушница са глатком кариком, два наспрамно постављена венчића и купастим привеском.

Необјављено.

20. Earring

Pećine, grave G4-5835

Silver, casting

Diameter: 2.6 cm, length: 4.1 cm

DCV, C-13952

9th – 10th century

Grape-shaped earring with a smooth ring, two opposed wreaths and a cone-shaped pendant.

Unpublished.

21. Наушница

Пећине, гроб Г4-5843

Сребро, искуцавање, гранулација

Дужина: 3,8 cm

ДЦВ, Ц-13987

9–10. век

Лунуласта наушница. На телу лунуле од танког сребрног лима су геометријски мотиви изведени гранулацијом.

Необјављено.

21. Earring

Pećine, grave G4-5843

Silver, embossing, granulation

Length: 3.8 cm

DCV, C-13987

9th – 10th century

Crescent-shaped earring. On the crescent part made of thin metal sheet there are geometrical ornaments made on the granulation technique.

Unpublished.

22. Наушница

Пећине, гроб Г4-5800

Бронза, ливење

Пречник: 2,2 cm; дужина: 3,8 cm

ДЦВ, Ц-13807

9–10. век

Лунуласта наушница са привеском у виду трокраке звезде. Две јагоде су на бочним странама карике.

Необјављено.

22. Earring

Pećine, grave G4-5800

Bronze, casting

Diameter: 2.2 cm, length: 3.8 cm

DCV, C-13807

9th – 10th century

Crescent-shaped earring with a pendant in the shape of a three-pointed star. On the lateral ring sides there are two strawberry-shaped ornaments.

Unpublished.

23. Наушница

Пећине, гроб Г4-5842

Бронза, ливење

Дужина: 3,8 cm

ДЦВ, Ц-13977

9–10. век

Лунуласта наушница са таласастом ивицом и привеском у виду јагоде.

Необјављено.

23. Earring

Pećine, grave G4-5842

Bronze, casting

Length: 3.8 cm

DCV, C-13977

9th – 10th century

Crescent-shaped earring with a wavy edge and a strawberry-shaped pendant.

Unpublished.

24. Огрлица

Пећине, гроб Г4-5837

Бронза, стакло

Дужина перли: од 0,9 до 1,8 cm; дужина лунуле: 3,3 cm

ДЦВ, Ц-13955

9–10. век

Оглица састављена од лоптастих стаклених перли и три бронзана привеска. Један привезак је у виду масивне лунуле, други је са пунктираном представом “урокуљивог ока”, док је трећи купастог облика од танког лима.

Необјављено.

24. Necklace

Pećine, grave G4-5837

Bronze, glass

Lengths of beads: from 0.9 to 1.8 cm, crescent length: 3.3 cm

DCV, C-13955

9th – 10th century

Necklace consisting of spherical glass beads and three bronze pendants. One of the pendants is massive and crescent-shaped, the second one bears a punctured image of an “evil eye”, while the third one is cone-shaped and made of thin metal sheet.

Unpublished.

25. Наушница

Пећине, гроб Г4-5804

Бронза са позлатом, ливење, искуцавање, псеудогранулација

Пречник: 2,6 cm; дужина: 4,7 cm

ДЦВ, Ц-13821

9–10. век

Бронзана позлаћена наушница са две јагоде на карици (трећа средишња недостаје) и привеском у облику кошарице. Привезак је формиран од три мање и једне веће биконичне јагоде, док горњи део привеска има купасто намотану жицу.

Необјављено.

25. Earring

Pećine, grave G4-5804

Gold-plated bronze, casting, embossing, pseudo-granulation

Diameter: 2.6 cm, length: 4.7 cm

DCV, C-13821

9th – 10th century

Gold-plated bronze earring with two strawberry-shaped pendants upon a ring (the third one in the middle is missing) and a basket-shaped pendant. The pendant is made of three smaller and one bigger bi-conical strawberry, while the upper pendant part bears a cone-shaped wrapped wire.

Unpublished.

26. Наушница

Пећине, гроб Г4-5800

Бронза са позлатом, ливење

Пречник: 2,5 cm; дужина: 4,5 cm

ДЦВ, Ц-13799

9–10. век

Бронзана позлаћена наушница са три јагоде на карици и привеском у облику кошарице. Привезак је формиран од три мање и једне веће биконичне јагоде, док горњи део привеска има купасто намотану жицу.

Необјављено.

26. Earring

Pećine, grave G4-5800

Gold-plated bronze, casting

Diameter: 2.5 cm, length: 4.5 cm

DCV, C-13799

9th – 10th century

Gold-plated bronze earring with three strawberry-shaped pendants upon a ring and a basket-shaped pendant. The pendant is made of three smaller and one bigger bi-conical strawberry, while the upper pendant part bears a cone-shaped wrapped wire.

Unpublished.

27. Наушница

Пећине, гроб Г4-5800

Бронза са позлатом, ливење

Пречник: 2,6 cm; дужина: 5 cm

ДЦВ, Ц-13801

9–10. век

Бронзана позлаћена наушница са три јагоде на карици и привеском у облику кошарице. Привезак је формиран од три мање и једне веће биконичне јагоде, док горњи део привеска има купасто намотану жицу.

Необјављено.

27. Earring

Pećine, grave G4-5800

Gold-plated bronze, casting

Diameter: 2.6 cm, length: 5 cm

DCV, C-13801

9th – 10th century

Gold-plated bronze earring with three strawberry-shaped pendants upon a ring and a basket-shaped pendant. The pendant is made of three smaller and one bigger bi-conical strawberry, while the upper pendant part bears a cone-shaped wrapped wire.

Unpublished.

28. Прстен

Пећине, гроб Г4-5804

Бронза, ливење

Пречник: 2,2 cm

ДЦВ, Ц-13824

9–10. век

Прстен са тракастом кариком и овалном главом са урезаним приказом орла.

Необјављено.

28. Finger ring

Pećine, grave G4-5804

Bronze, casting

Diameter: 2.2 cm

DCV, C-13824

9th – 10th century

Ribbon-shaped finger ring with an oval head with the carved image of an eagle.

Unpublished.

29. Прстен

Пећине, гроб Г4-5834

Бронза, ливење

Пречник: 2,3 cm

ДЦВ, Ц-13941

9–10. век

Прстен са тракастом кариком и ромбоидном главом.

Необјављено.

29. Finger ring

Pećine, grave G4-5834

Bronze, casting

Diameter: 2.3 cm

DCV, C-13941

9th – 10th century

Ribbon-shaped finger ring with a rhomboidal head.

Unpublished.

30. Прстен

Пећине, гроб Г4-5806

Бронза, ливење

Пречник: 2,1 cm

ДЦВ, Ц-13834

9–10. век

Прстен са тракастом кариком и овалном главом на којој је урезан пентаграм.

Необјављено.

30. Finger ring

Pećine, grave G4-5806

Bronze, casting

Diameter: 2.1 cm

DCV, C-13834

9th – 10th century

Ribbon-shaped finger ring with an oval head bearing a carved pentagram.

Unpublished.

31. Прстен

Пећине, гроб Г4-5804

Бронза, ливење

Пречник: 2,2 cm

ДЦВ, Ц-13826

9–10. век

Прстен са тракастом кариком и линеарним украсом у виду цик-цак линије.

Необјављено.

31. Finger ring

Pećine, grave G4-5804

Bronze, casting

Diameter: 2.2 cm

DCV, C-13826

9th – 10th century

Ribbon-shaped finger ring with a linear decoration in the shape of a zig-zag line.

Unpublished.

32. Прстен

Пећине, гроб Г4-5812

Бронза, ливење

Пречник: 2,3 cm

ДЦВ, Ц-13861

9–10. век

Прстен са тракастом кариком и овалном главом на којој је урезана представа орла.

Необјављено.

32. Finger ring

Pećine, grave G4-5812

Bronze, casting

Diameter: 2.3 cm

DCV, C-13861

9th – 10th century

Ribbon-shaped finger ring with an oval head with the carved image of an eagle.

Unpublished.

33. Огрлица

Пећине, гроб Г4-5843

Бронза, стакло

Дужина перли: од 0,6 до 1,2 cm; дужина лунуле: 3,6 cm

ДЦВ, Ц-13982

9–10. век

Огрлица од већег броја стаклених перли различитих облика, са бронзаним лунуластим привеском.

Необјављено.

33. Necklace

Pećine, grave G4-5843

Bronze, glass

Lengths of beads: from 0.6 to 1.2 cm, crescent length: 3.6 cm

DCV, C-13982

9th – 10th century

Necklace consisting of a larger number of glass beads of different shapes and a bronze, crescent-shaped pendant.

Unpublished.

34. Огрлица

Пећине, гроб Г4-5804

Бронза, стакло

Дужина перли: од 0,7 до 2,1 cm; пречник буле: 1,8 cm

ДЦВ, Ц-13811

9–10. век

Оглица од перли различитог облика, величина и материјала. Преовлађују перле од разнобојног стакла са окцима и једнобојне перле, тролисне перле од бронзаног лима, док привезак представља античка була са зракастом ивицом.

Необјављено.

34. Necklace

Pećine, grave G4-5804

Bronze, glass

Lengths of beads: from 0.7 to 2.1 cm, bulla diameter: 1.8 cm

DCV, C-13811

9th – 10th century

Necklace consisting of beads of different sizes and material. They are mostly multi-colour glass beads with eyes and single-colour beads, three-leaved beads made of bronze sheet and a pendant. The pendant is an antique bulla with a ray-shaped edge.

Unpublished.

35. Мач

Случајан налаз

Гвожђе, ливење, ковање

Дужина: 105,1 cm; сечиво: 90,8 cm x 4,8 cm; рукохват: 9,1 cm; накрсница: 16,9 cm

ДЦВ

11–12 век

Једноручни, двосекли мач са жлебом по средини и масивном јабуком. На делу сечива поред накрснице, између два крста са проширеним крајевима, налази се натпис.

Необјављено.

35. Sword

Case find

Iron, lasting, forging

Length: 105.1 cm, blade: 90.8 cm x 4.8 cm, grip: 9.1 cm, guard: 16.9 cm

DCV

11th – 12th century

Single-handed, double-blade sword with a fuller in the middle and a massive pommel. On the blade part next to the guard, between two crosses with widened endings, there is an inscription.

Unpublished.

36. Крст реликвијар

Пећине, сонда 676

Бронза, ливење

Дужина: 6,2 cm; ширина: 2,3 cm

ДЦВ, Ц-14524

10–12. век

Дводелни реликвијар од бронзе у облику крста. На горњем делу је шарниром везана алкица за качење. На доњем делу се налази још један шарнир којим се реликвијар затварао. Недостаје осовина (осигурач). На једној страни приказана је сцена Распећа, а на другој Богородица Оранта. Над главама је представа крста.

Необјављено.

36. Reliquary cross

Pećine, trench 676

Bronze, casting

Length: 6.2 cm, width: 2.3 cm

DCV, C-14524

10th – 12th century

Cross-shaped bronze reliquary consisting of two parts. On the upper part there is a hanging ring fastened with a hinge. On the lower part there is another hinge used to close the reliquary. The base (keeper) is missing. On one side there is the image of a Crucifix, while the other one contains the image of Madonna Orans. Above their heads there are images of crosses.

Unpublished.

37. Лонац

Више гробаља, гроб Г2-142

Керамика, витло

Висина: 12,5 cm; пречник обода: 8,9 cm; пречник дна: 6,1 cm

ДЦВ, Ц-1359

6. век

Лонац има биконичан трбух, висок врат, благо косо профилисан обод и мање равно дно. На прелазу трбуха у врат је пластично ребро. Посуда је израђена од мрко печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

37. Pot

Više grobalja, grave G2-142

Pottery, wheel-thrown

Height: 12.5 cm, rim diameter: 8.9 cm, bottom diameter: 6.1 cm

DCV, C-1359

6th century

Pot with a bi-conical belly, high neck, slightly diagonally profiled rim and a smaller flat bottom. At the meeting point of the belly and the neck there is a plastic rib. The pot is made of brown burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 48.

38. Крчаг

Више гробаља, гроб Г2-136

Керамика, витло

Висина: 24 cm; пречник обода: 9,4 cm; пречник дна: 8,9 cm

ДЦВ, Ц-1334

6. век

Крчаг са једном тракастом канелираном дршком, са биконичним ре-ципијентом, ширим вратом, косо профилисаним ободом, и равним дном. Трбух је украшен плитким хоризонталним канелурама. Израђен од сиво печене земље.

Објављено: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 47.

38. Jug

Više grobalja, grave G2-136

Pottery, wheel-thrown

Height: 24 cm, rim diameter: 9.4 cm, bottom diameter: 8.9 cm

DCV, C-1334

6th century

Jug with a single, ribbon-shaped handle with cannelures, a bi-conical belly, wide neck, diagonally profiled rim and a flat bottom. The belly is decorated with shallow horizontal cannelures. Made of grey burned clay.

Published: Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006, 47.

39. Лонац

Пећине, гроб Г2-5499

Керамика, витло

Висина: 14,7 cm; пречник обода: 6,5 cm; пречник дна: 6,3 cm

ДЦВ, Ц-13189

6. век

Лонац са биконичним реципијентом, равног обода и равног дна. На горњем делу трбуха и врату посуде је мрежаста орнамент изведен глачањем. Израђена од сиво печене земље.

Необјављено.

39. Pot

Pećine, grave G2-5499

Pottery, wheel-thrown

Height: 14.7 cm, rim diameter: 6.5 cm, bottom diameter: 6.3 cm

DCV, C-13189

6th century

Bi-conical pot with a flat rim and a flat bottom. On the upper belly part and on the neck, there is a polished net ornament. Made of grey burned clay.

Unpublished.

СКРАЋЕНИЦЕ / ABBREVIATIONS

ДЦВ / DCV = Документациони центар Вими-
нацијум / Documentation Center Viminacium

ИЗВОРИ / SOURCES:

Amm. Marc.

Ammianus Marcellinus. History, Volume III:
Books 27-31. Excerpta Valesiana, J. C. Rolfe. (ed.).
Harvard University Press, Cambridge, MA 1939.

Jordanes Getica.

Jordanes, Getica, T. Mommsen (ed.), Berlin
1882.

Priscus, Frag.

Priscus, *Historici Graeci Minores*, L. Dindorfius
(ed.), B. G. Teubneri, Lipsiae 1870.

Procopius, Hist. Arc.

Prokopije iz Cezareje, *Tajna istorija*, A. Vihar
(prev.), Dereta, Beograd 2012.

Theophylact Simocatta, Hist.

*The History of the Theophylact Simocatta, An
English Translation with Introduction and Notes*,
M. Whitby, M. Whitby (eds.), Oxford University
Press, Oxford 1986.

ЛИТЕРАТУРА / BIBLIOGRAPHY:

Aleksić 2007 – M. Aleksić, *Mediaeval Swords
from Southeastern Europe. Material from 12th to
15th Century*, Dedra, Beograd 2007.

Бајаловић Хаџи-Пешић 1984 – М. Бајаловић
Хаџи-Пешић, *Накит VIII-XVIII века у Музеју
града Београда*, Музеј града Београда, Београд
1984.

Bikić 2010 – V. Bikić, *Vizantijski nakit u Srbiji.
Modeli i nasleđe*, Arheološki institut, Beograd
2010.

Димитријевић 1960 – Д. Димитријевић, Ге-
пидска некропола “Кормадин” код Јакова, *Рад
војвођанских музеја* 9, 1960, 5–50.

Dimitrijević, Kovačević, Vinski 1962 – D.
Dimitrijević, J. Kovačević, Z. Vinski, *Seoba narod:
arheološki nalazi jugoslovenskog Podunavlja*,
Narodni muzej Zemun, Zemun 1962.

Динић 1978 – М. Ј. Динић, *Српске земље у
средњем веку*, Српска књижевна задруга, Бео-
град 1978.

Hrubý 1955 – V. Hrubý, *Staré město, Velkomoravské
pohřebiště “Na valách”*, Československá akademie
věd, Praha 1955.

Ivanišević 1999 – V. Ivanišević, Le début de
l'époque des Grandes Migrations dans l'Illyricum
du Nord, in: J. Tejral, Ch. Pilet, M. Kazanski (eds.),
*L'Occident romain et l'Europe centrale au début de
l'époque des Grandes Migrations*, Archeologický
Ustav AV ČR Brno, Brno 1999, 95–107.

Ivanišević, Kazanski 2002 – V. Ivanišević, M.
Kazanski, La nécropole de l'époque des Grandes
Migrations à Singidunum, *Singidunum* 3, 2002,
101–157.

Ivanišević, Kazanski, Mastykova 2006 – V.
Ivanišević, M. Kazanski, A. Mastykova, *Les
Nécropoles de Viminacium à l'époque des grandes*

- migrations, Association des Amis du Centre d'Histoire et Civilisation de Byzance, Paris 2006.
- Janković 1981** – Ђ. Janković, *Podunavski deo oblasti Akvisa u VI i početkom VII veka*, Археолошки институт, Београд 1981.
- Martin 2000** – M. Martin, Mit Sax und Gürtel ausgestattete Männergräber des 6. Jahrhunderts in der Nekropole von Kranj (Slowenien), in: R. Bratož (ed.), *Slovenija in sosednje dežele med antiko in Karolinško dobo: začetki slovenske etnogeneze*, Narodni muzej Slovenije, Ljubljana 2000, 141–198.
- Миљинковић 2003** – М. Миљинковић, О тзв. женском германском гробу из Улпијане, у: Р. Бунарџић, Ж. Микић (ур.), *Споменица Јована Ковачевића*, Српско археолошко друштво, Београд 2003, 143–178.
- Mirković 1968** – M. Mirković, *Rimski gradovi na Dunavu u Gornjoj Meziji*, Arheološko društvo Jugoslavije, Beograd 1968.
- Мирковић 2008** – М. Мирковић, *Sirmium. Историја римског града од I до краја VI века*, Blago Sirmiuma, Сремска Митровица 2008.
- Oakeshott 1991** – E. Oakeshott, *Records of the Medieval Sword*, The Boydell Press, Woodbridge 1991.
- Острогорски 1996** – Г. Острогорски, *Историја Византије*, Просвета, Београд 1996.
- Поповић 1988** – М. Поповић, Светиња, нови подаци о рановизантијском Виминацијуму, *Старинар XXXVII*, 1988, 1–35.
- Poulik 1948** – J. Poulik, *Staroslovanská Morava*, Sumptibus Instituti Archaeologici, Praga 1948.
- Redžić et al. 2018** – S. Redžić, M. Jovičić, N. Mrđić, D. Rogić, *Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu Pećine (Viminacijum) 2016. godine*, u: I. Bugarski, N. Gavrilović Vitas, V. Filipović (ur.) *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2016. godini*, Arheološki institut, Beograd 2018, 79–90.
- Rjabceva 2014** – S. S. Rjabceva, Contacts between Eastern Europe and Great Moravia, in: P. Kouřil (ed.), *Great Moravia and the beginnings of Christianity*, Brno Institute of Archaeology of the Academy of Sciences of the Czech Republic, Brno 2014, 170–177, 490.
- Шпехар 2012** – П. Шпехар, Лична побожност на подручју Охридске архиепископије у светлу археолошких налаза од XI до XIII века, у: Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић (ур.), *Византијски свет на Балкану*, Књ. 1, Византолошки институт, Београд, 2012, 205–220.
- Шпехар 2016** – П. Шпехар, Предмети приватне побожности и реликвије хришћанског истока, у: В. Бикић (ур.), *Процеси византизације и Српска археологија*, Српски комитет за византологију, ЈП Службени гласник, Византолошки институт САНУ, Београд 2016, 133–142.
- Vinski 1955** – Z. Vinski, Ponovno o naušnicama zvjezdolikog tipa, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu X*, 1955, 231–238.
- Vinski 1972** – Z. Vinski, O rovašenim fibulama Ostrogota i Tirinžana povodom rijetkog tirinškog nalaza u Saloni, *Vjesnik Arheoloskog muzeja u Zagrebu Vol. 6-7, No. 1*, 1972, 177–216.
- Werner 1962** – J. Werner, *Die Langobarden in Pannonien: Beiträge zur Kenntnis der langobardischen Bodenfunde vor 568*, Bayerische Akademie der Wissenschaften, München 1962.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

902/904”652”(497.11)(082)
904(497.11)(083.82)

VIVERE in urbe Viminacium. T. 1 / editors Mirjana Vojvoda, Ilija Danković,
Bebina Milovanović ; [translated by Milica Tapavički Ilić]. - Belgrade : Institute
of Archaeology, 2022 (Beograd : Digital Art). - 501 str. : fotogr. ; 25 cm.
- (Monographies / Institute of Archaeology, Belgrade ; 76)

Na spor. nasl. str: Vivere in urbe Viminacium. Том 1. - Uporedo engl. prevod i srp.
original. - Tekst štampan dvostubačno. - Tiraž 100. - Napomene i bibliografske
reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-6439-070-5
ISBN 978-86-6439-069-9 (niz)

а) Археолошка истраживања - Виминацијум - Зборници б) Археолошки налази
- Виминацијум - Каталогзи

COBISS.SR-ID 82274569

